

Virginia Avenel Henderson'un Hemşirelik Tanımı Çerçevesinde Wit Filmi'ndeki Hemşire Susie Monahan Karakterinin Analizi

An Analysis of the Characteristics of Nurse Susie Monahan Character in 'Wit' Film within the Framework of Nursing Definition of Virginia Avenel Henderson

Güven SONER^a

Özet:

Amaç: Bu araştırmanın amacı Wit filmindeki Hemşire Susie Monahan karakterinin Virginia Avenel Henderson'un hemşirelik tanımı çerçevesinde incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmada film incelemesi, nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi ile yapılmıştır. İçerik analizi; desenleri, temaları, varsayımları ve anlamları tanımlamak için belirli bir materyal gövdesinin dikkatli, ayrıntılı, sistematik bir incelemesi ve bütünüyle yorumlanmasıdır. İçerik analizi 2001 yılında vizyona giren 'Wit' filmi için uygulanmış ve filmdeki Hemşire Susie Monahan karakteri Virginia Avenel Henderson'un hemşirelik tanımı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Filmin ana karakteri, İngiliz Edebiyatı profesörü Vivian Bearing'dir. Vivian Bearing aldığı over kanseri tanısı nedeniyle tam doz kemoterapi tedavisi almaya başlamaktadır. Film boyunca doktorlar Bearing'e duygusuz ve kapalı bir iletişim ile yaklaşır ve ona bir araştırma konusu olarak davranmaktadırlar. Hemşire Monahan karakteri ise filmde tıbbın insani yanını temsil eden profesyonel bir hemşiredir. Doktorların ve diğer sağlık çalışanlarının aksine Hemşire Monahan, Bearing ile empatik, şefkatli, saygılı bir ilişkiye sahiptir. Monahan, Bearing'in son anına kadar, hemşirelik bakımını özenle sunmakta ve Bearing'in savunuculuğunu yapmaktadır. Hemşire Susie Monahan'ın Virginia Avenel Henderson'ın hemşirelik tanımı çerçevesi ile örtüşen bir hemşire olduğu görülmektedir.

Sonuç: Hemşire Susie Monahan karakteri, Virginia Avenel Henderson'un hemşirelik tanımını karşılayan bir hemşiredir. 'Wit' filmi; hemşirelik öğrencileriyle etik, hemşirelik etiği, hasta-hemşire ilişkisi gibi konuları tartışmak için önemli bir filmidir.

Anahtar Kelimeler: Belgesel ve gerçeklere dayalı filmler, hemşirelik, hemşirelik etiği

--

Abstract:

Aim: The aim of this study is to analyze the characteristics of Nurse Susie Monahan character in the Wit film within the framework of nursing definition of Virginia Avenel Henderson.

Method: In the research, film analysis was done by content analysis which is one of the qualitative research methods. Content analysis; is a careful, detailed, systematic review and a thorough interpretation of a particu-

^aArs. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun ✉ guven.soner@omu.edu.tr
Gönderim Tarihi: 06.03.2019 • Kabul Tarihi: 29.03.2019

lar material body to define patterns, themes, assumptions and meanings. The content analysis was applied for the film 'Wit' which was released in 2001 and analyzed Nurse Susie Monahan character in the film within the framework of nursing definition of Virginia Avenel Henderson.

Results: *The main character of the film is Vivian Bearing, professor of English Literature. Vivian Bearing is taking full-dose chemotherapy treatment for ovarian cancer diagnosis. Throughout the film, doctors approach Bearing with an insensitive and closed communication, and they treat him as a research subject. Nurse Monahan is a professional nurse who represents the human side of medicine in the film. Unlike doctors and other health professionals, Nurse Monahan has an empathic, compassionate and respectful relationship with Bearing. Monahan diligently carries out nursing care and advocates for Bearing until the last moment of Bearing. Nurse Susie Monahan appears to be a nurse who coincides with Virginia Avenel Henderson's nursing definition framework.*

Conclusion: *Nurse Susie Monahan is a nurse in Virginia Avenel Henderson's definition of nursing. 'Wit' is an important film to discuss about ethics, nursing ethics, patient-nurse relationship with nursing students.*

Key Words: *Documentaries and factual films, nursing, nursing ethics*

GİRİŞ

Hemşirelik öğrencilerinin bütüncül ve empatik bakım verme, iletişim ve ekip işbirliği gibi becerileri geliştirilmelidir (1). Bunun mümkün olması için en etkili araçlardan birisi filmlerdir. Filmler bir eğlence aracı olmasının yanı sıra, etkili bir eğitim aracı olarak sağlık profesyonellerinin eğitiminde önerilmektedir (2). Wegner'e göre film, öğretmek, ikna etmek, düşünceleri ve bilgiyi iletme için ya da sadece dünyayı olduğu gibi göstermek için en etkileyici ve baştan çıkarıcı güçtür (3). Film, öğrencilerin görsel görüntüler sağlayarak içeriği daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir (4). Ayrıca filmler, öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesinde ve öğrencilerin farklı durumlar için çözüm önerileri sunabilmelerinde etkilidir (5). Bunun için hemşire karakterlerin ön planda olduğu ve profesyonel olarak sunulduğu filmlerin hemşirelik öğrencilerine izlettirilmesi ve birlikte tartışılması hemşirelik eğitiminin etkinliği için önemlidir (6). Filmlerin hemşirelik eğitiminde kullanılması tavsiye edilmekle birlikte, filmlerin hangi kapsamda ve hangi yöntemlerle kullanılması gerektiği yeterince açık değildir (7). Bu yüzden filmlerin içerik analizi önemli görülmektedir. 2001 yılı yapımı 'Wit' filmi, hemşire karakteri açısından ön plana çıkan bir filmidir.

'Wit' filmi, İngiliz Edebiyatı profesörü olan Vivian Bearing'ın metastatik over kanserinin dördüncü evresinde olması nedeniyle çektiği acıyı ve yaşam-ölüm üzerine düşünmesini dramatize etmektedir. Bu süreçte Bearing'ın hastalığı ile mücadelesi, insani değerlerden uzaklaşmış bir sağlık sistemi ile deneyimi ve sağlık çalışanları ile kurduğu ilişki birçok yönden incelenmeyi hak etmektedir. Filmde Bearing ile anlamlı bir bağ kuran Hemşire Susie Monahan profesyonel duruşu ile filmde göz önünde bir karakterdir.

Film, Amerika'da tıp okullarında yaşamın sonu, tıp etiği, hemşirelik etiği, ölüm gibi konularda eğitim filmi olarak kullanılmaktadır (8, 9). Film, doktor-hasta ilişkisi / iletişimi, sağlık okuryazarlığı, sağlık hizmetinin biyopsikososyal modeli ve araştırma etiği, tıbbi hatalar, iyatrojeniz, aile dinamikleri, palyatif bakım ve ölüm de dahil olmak üzere etikle ilgili tartışmaları içermektedir (10).

Filmde hastanenin mekanikleşmiş işleyişi ve hastayı bir nesneye indirgeyen tedavi ortamı yansıtılmaktadır. Bu ortamda sağlık personeli-hasta ilişkisi de duygu ve empatiden yoksunlaşmıştır. Filmdeki hemşire karakteri ise insani bir duruşu temsil etmektedir. Hemşire Monahan karakteri'nin Virginia Avenel Henderson'un ünlü hemşirelik tanımına giren bir hemşire olduğu çıkarımı yapılabilir.

Uluslararası ve ulusal yapılan farklı çalışmalarda ‘Wit’ filminin tıp ve hemşirelik ve ebelik öğrencilerine yönelik gösterimi ile öğrencilerle etik konusu tartışılmıştır (11-16). Uluslararası birkaç çalışmada da filmin tıp etiği açısından içeriksel incelemesi görülmektedir (8, 10, 17, 18).

Bu çalışmada, ‘Wit’ filmindeki Hemşire Susie Monahan karakterinin Virginia Avenel Henderson’un hemşirelik tanımı çerçevesinde incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada, film incelemesi tanımlayıcı olarak yapılmış ve nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; desenleri, temaları, varsayımları ve anlamları tanımlamak için belirli bir materyal gövdesinin dikkatli, ayrıntılı, sistematik bir incelemesi ve bütünüyle yorumlanmasıdır (19-21). Tipik olarak, içerik analizi insan iletişim biçimleri üzerinde gerçekleştirilir. Bu yazılı belgeler, fotoğraflar, filmler veya videolar ve ses bantlarının izinlerini içerebilir, ayrıca sokak işaretleri, grafiti, kişiselleştirilmiş plakalar ve çevrimiçi avatarların adlarını da içerebilir (22).

Araştırma için 2001 yılında vizyona giren, Amerikan yapımı olan ‘Wit’ filmi ele alınmıştır. Filmde Audra McDonald’ın oynadığı Hemşire Susie Monahan karakteri analiz edilmiştir. Karakter, Virginia Avenel Henderson’un hemşirelik tanımı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

‘Wit’ Filminin Konusu

Wit filmi, Margaret Edson’un yazdığı, 1995 tarihli ‘Wit’ adlı tiyatro oyunundan uyarlanmıştır (23). Edson oyunu, bir anaokulu öğretmeni olarak 1985 yılında Washington’daki bir araştırma hastanesinin onkoloji ünitesinde memur olarak çalışırken yaptığı gözlemlerinden yazmıştır. Bu ünite de over kanseri için klinik tedavilere katılan hastaların deneyimleri Edson’a ilham vermiştir (8, 10).

Oyun, 1999 yılında drama dalında Pulitzer ödülü kazanmıştır (24). Oyun ilerleyen yıllarda film olarak çekilmiş ve yapımcılığını Home Box Office (HBO) şirketi, yönetmenliğini Mike Nichols üstlenmiştir (25).

Filmde ana karakter, Emma Thompson’un canlandığı Vivian Bearingdir. Bir İngiliz Edebiyatı profesörü olan Bearing, 17. yüzyıl İngiliz şairi olan John Donne (1572–1631) şiiri üzerinde uzmanlaşmış mesleğine aşık ve işkolik birisidir. Karnındaki ağrı nedeniyle bir gün doktora gider. Kendisine over kanseri tanısı konulduğunda sekiz kürlük, tam doz kemoterapi tedavisi almaya başlar. Doktor Harvey Kelekian, Vivian Bearing’in ilerlemiş bir vaka olduğuna karar vererek, tedavisi için tam doz kemoterapi uygulanması önerir. Kelekian aynı zamanda kanser hakkında bir araştırma yürütmektedir ve böylece Bearing’i araştırması için bir denek haline getirir. Tedavi sürecine güçlü giren Bearing kemoterapinin yan etkileri karşısında zamanla iradesini kaybeder ve görünür bir şekilde fiziksel ve duygusal olarak acı çekmeye başlar. Bearing’in bu süreci zorlukla karşılama sürecinin bir nedeni de yalnız olmasıdır; ailesi, arkadaşları çevresinde yoktur. Bu süreçte iletişimini sadece sağlık personeli ile kurmaktadır. Film boyunca Bearing, hastalığının ilerleyişi boyunca düşüncelerini ve duygularını doğrudan izleyiciyle paylaşmaktadır.

Doktor Posner, Bearing ile ilgilenen Doktor Kelekian’in asistanıdır. Posner, tıp eğitimi sırasında Bearing’den ‘İngiliz Edebiyatı’ dersi almıştır. Posner, mesleğine odaklanmış ancak karşısındaki bireyi sadece araştırma konusu olarak değerlendiren, hastayı nesneye indirgeyen, duygusuz bir tavra sahiptir.

Filmdeki bir diğer önemli karakter, Hemşire Susie Monahan’dır. Monahan, Doktor Posner’in aksine tıbbın insani yönünü temsil eder. Kendini mesleğine adanmış olan Monahan, Bearing’den primer sorumlu hemşiredir. Hastalık sürecinde Monahan, saygı ve anlayış çerçevesinde hemşirelik bakımını sunmakta ve Bearing’in savunuculuğunu yapmaktadır.

Filmde, etik değerlerden yoksun bir tedavi süreci deneyimleyen İngiliz Edebiyatı profesörü Bearing ile bu sistem içinde hala insani yönünü korumayı başaramamış Monahan'ın ilişkisi ön plana çıkmaktadır.

Virginia Avenel Henderson'un Hemşirelik Tanımı

Virginia Avenel Henderson (1897-1996), hemşirelik için önemli isimlerden birisidir. Henderson, hemşirelik üzerine yazmayı yaşam amacı edinmiş olup; hemşirenin ne yaptığına, hemşireliğin nasıl bir meslek olduğuna ve bir sağlık profesyoneli olarak hemşirenin sağlık sistemindeki yeri üzerine odaklanmıştır (26). Henderson'a göre hemşirenin özgün rolü; hasta ya da sağlıklı bireyin sağlığına katkı sağlayacak aktivitelerin uygulanmasında ya da iyileşme süreçlerinde (ya da huzurlu ölümünde) onların gerekli güce, iradeye ve bilgiye sahip olmaları için mümkün olduğunca hızlı bir şekilde bağımsızlığını kazanmalarında yardımcı olmaktır (27).

Henderson'da hemşireliğin dört metaparadigması incelendiğinde (birey, sağlık, çevre, hemşirelik) bireyin ön plana çıktığı görülmektedir. Henderson bir hasta olarak bireyi; biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve spiritüel bileşenlerinden oluşan bir yapı olarak değerlendirmektedir (27). Henderson'un açık olarak ifade ettiği bir sağlık tanımı olmasa da, yazılarında sağlığı bağımsızlıkla eş tutmuştur. Henderson, bireyin gereksinimi olan 14 bileşenden bahsetmiş ve sağlığı da bireyin bu on dört bileşenini bağımsız yapabilme yeteneği olarak görmüştür (28). Henderson, hastanede yatıştan sonraki iyileşmenin gecikmemesi için de hastanın bağımsızlığını arttırmanın önemini vurgulamıştır (29). Henderson çevre üzerinde çok durmamış olsa da hastalığın bireyin çevresini kontrol etmesini engellediğini belirtmiştir. Bu nedenle hemşire bireyleri çevresel zararlardan korumalıdır (30). Henderson hemşirenin bireyin sağlığını korumakta, iyileştirmekte veya bireyin huzurlu bir ölüm elde etmesi için gerekli faaliyetleri gerçekleştirmekte rolleri olduğunu belirtmiştir (29).

Virginia Henderson'a göre etkili hemşirelik bakımında hasta için gerekli 14 bileşen şu şekildedir (27);

1. Normal nefes almak
2. Yeterince yemek ve içmek
3. Vücut atıklarını ortadan kaldırmak
4. Hareket etmek ve uygun postürü korumak
5. Uyumak ve dinlenmek
6. Uygun kıyafet seçimi, giyinmek ve soyunmak
7. Giyinmeyi düzenleyerek ve çevreyi değiştirerek vücut ısısını normal aralıkta tutmak
8. Vücudu temiz ve bakımlı tutmak ve deri bütünlüğünü korumak
9. Çevredeki tehlikelerden kaçınmak ve başkalarına zarar vermekten kaçınmak
10. Başkalarıyla iletişim kurarken duyguları, ihtiyaçları, korkuları ve benzeri şeyleri ifade etmek
11. İnanca uygun olarak dua etmek
12. Bir başarı hissi olacak şekilde çalışmak
13. Çeşitli eğlencelere katılmak
14. "Normal" gelişim ve sağlığa erişmek için öğrenmek, keşfetmek ve tatmin olmak ve mevcut sağlık olanaklarını kullanmak

Henderson'ın bileşenleri birey merkezlidir ve daima mevcut dört faktör bağlamında değerlendirilir: (a) yaş; (b) mizaç, duygusal hal veya mevcut durum; (c) sosyal veya kültürel durum ve (d) fiziksel ve entelektüel kapasite (31). İlk dokuz bileşen fizyolojiktir. Onuncu ve on dördüncü bileşenler, iletişim ve öğrenmenin psikolojik yönleridir. On birinci bileşen manevi ve ahlakidir. On ikinci ve on üçüncü bileşenler ise sosyal yönle ilgilidir. Virginia Henderson, hastayı bağımsızlığına kavuşma ve zihin-beden bütünlüğünü elde etme sürecinde yardıma ihtiyaç duyan bir birey olarak görmektedir (32).

Henderson, ünlü tanımında hemşireyi şu şekilde tanımlamaktadır; bilinçsiz bilinci, intihara meyilli olan için yaşama sevinci, bacağı olmayanın bacağı, gözünü kaybedenin gözü, yenidoğan bebek için hareket aracı, genç ve tecrübesiz anne için bilgi ve güven, güçsüz ya da içine kapanık olanların ise sözcüsüdür (33).

BULGULAR

Bu kısımda hastalığı ve tedavisinin yan etkileri ile mücadele sürecinde olan Vivian Bearing karakteri, Bearing ile anlamlı bir bağ kuran Hemşire Monahan karakteri ve insani değerlerden yoksunlaşmış bir sağlık sisteminin filmdeki sunumu incelenecektir.

Filmde mekan olarak Bearing'in tedavisi gördüğü hastane ortamı (hasta odası, muayene odası, tetkik odaları, koridorlar), Bearing'in anımsamaları ile çocukluk yıllarına gittiğimiz aile evi ve yine anımsamaları ile gördüğümüz öğrenim aldığı ve hocalık yaptığı üniversite kullanılmıştır. Film, Bearing'in anılarıyla şu anki gerçekliği arasında kurgusal geçişlerle ilerlemektedir.

'Vivian Bearing' Karakteri

Vivian Bearing, mesleğini çok seven, işkolik ve çevresinde saygın bir İngiliz Edebiyatı profesörüdür. Bearing profesör rolü ile özdeşleşmiş ve kimliğinde benimsemiş bir bireydir. Hasta olmak, hastaneye yatmak bireyi dünyasından ve kişisel, mesleki yaşantısından sıyırmamaktadır. Bu durum filmde bir konuşmada şöyle gösterilir;

Sağlık çalışanı: Doktor

Bearing: Evet, doktora derecem var.

Sağlık Çalışanı: Doktorunuz yani

Bearing: Ah, Dr. Harvey Kelekian

Bearing evli değildir ve yalnız yaşamaktadır. Bearing, hayatını 17. yüzyıl İngiliz şairi olan John Donne şiirleri üzerinde çalışarak geçirmiştir. John Donne etkisiyle, Bearing hayatı boyunca ölüm ve yaşam hakkında sıkça düşünmüştür. "Yaşam ve ölüm hakkında her şeyi biliyorum. Ne de olsa, 17. yüzyıl şairi üzerine ders veriyorum ve ölüm konusunu diğer bütün İngilizce eserlerden daha derin inceleyen John Donne'in Kutsal Soneler'i üzerinde uzmanım." John Donne, Bearing'in sadece uzmanlık konusu değil aynı zamanda Bearing'in yaşamının felsefesini oluşturan da bir şairdir. John Donne ölümü hafife alan bir yazardır. Filmde şairin bir dizesi şu şekilde geçmektedir (34);

"Mağrur olma ey ölüm! Kimileri senin için,

Yamandır, dehşetlidir dediler ama öyle değilsin sen."

Filmde bir anımsama ile Bearing'in lisans eğitimi yıllarına gidilir ve Bearing'in hocası E.M. Ashford bu soneyi şöyle açıklamaktadır:

"Sone, ölüme karşı gözü pek bir mücadeleyle başlıyor, düşmanı yenmek için aklın ve dramın gücünü kullanıyor. Ama sone sonuçta yaşamı, ölümü ve sonsuz hayatı birbirinden ayıran görünüşte aşılmaz engellerle baş etmek hakkında."

Bu açıklama Bearing'in bakışını da sunar niteliktedir. John Donne'in ölümü hafife alması Bearing'e tedavi sürecinde güç veren tek destek olmaktadır. Film boyunca tedavi edilirken Bearing ailesinden ve çevresinden kimse yanında görülmemektedir. Filmde bunun nedeni tam olarak belirtilmemiştir. Ancak Bearing'in hayatını okuyarak ve üreterek geçirmiş olmasının onu yalnızlaştırdığı bazı monologlarında hissedilmektedir. Bearing'in yaşamını akademiye adanması onun çok az çevre edinmesine sebep olmuştur. Tedavi sürecinde Bearing'e güç veren tek kaynak John Donne'in soneleridir.

Bearing, bir hasta olarak Virginia Avenel Henderson tanımladığı 14 bileşenin hiç birini tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Tedavi sürecinde Bearing, kemoterapinin yan etkilerini ağır bir şekilde yaşamaktadır. Çektiği acılar nedeniyle Bearing'in doğru bir şekilde nefes alış verişini zorlaşmakta ve ayrıca uyku kalitesi ve dinlenmesi bozulmaktadır. Bulantı ve kusma nedeniyle yeterince yiyemez, içemez ve boşaltımını sağlayamaz. Halsizlik nedeniyle hareket etmesi giderek azalır, giyinme ve soyunmada zorluk yaşar. Oral mukozit nedeniyle deri bütünlüğü bozulur. Sağlık çalışanlarının iletişim yönünden kapalı olması nedeniyle duygularını, ihtiyaçlarını, korkularını ifade edemez. Hastanedeki yatış süreci onu çok sevdiği iş hayatından alıkoymuştur. Bu yüzden üretmemekte ve başarı hissi tatmin olamamaktadır.

'Hemşire Susie Monahan' Karakteri

Film boyunca Hemşire Monahan karakteri, Bearing ile sıklıkla bir araya gelmektedir. Bu sahnelerde Hemşire Monahan, hemşirelik mesleğinin profesyonel değerlerine bağlı, diğer sağlık çalışanlarının aksine Bearing ile olumlu iletişim kuran ve Bearing'in duygularına önem veren bir kişi olarak sunulmaktadır.

Hemşire Monahan, hemşireliğin bağımsız ve bağımlı fonksiyonlarını profesyonel bir şekilde gerçekleştiren ve gerektiğinde ise hastanın hakları için hekimi karşısına alan bir hemşiredir. Hemşire Monahan, Doktor Kelekian ve Doktor Posner'in aksine hastaya bir nesne olarak yaklaşmamakta ve Bearing'e bütüncül olarak yaklaşmaktadır. Hemşire Monahan için Bearing'in acısı, duyguları, düşünceleri, yalnızlığı önem taşımaktadır.

Hemşire Monahan'ın Bearing ile kurduğu temasta en önemli noktalardan birisi ona dokunmasıdır. Bearing acı çekerken, düşünürken, üzülürken Hemşire Monahan onun elini tutmakta, sırtını sıvazlamakta ya da omzuna dokunmaktadır.

Monahan, Bearing'in gereksinimleri doğrultusunda ona hemşirelik bakımı vermektedir. Virginia Henderson'un tanımladığı bireyin sahip olduğu 14 bileşen, Bearing için Hemşire Monahan tarafından karşılanmaktadır. Monahan, Bearing'in karar vermede zorluk çektiği anlarda onun bilinci, umutsuz anlarında yaşama sevinci ve Bearing'in yaşamı sonlandığında ise onun bedenine yapılan müdahaleye karşı onu savunan bir sözcü olmaktadır.

Filmde Doktora Posner'in Bearing'i muayene ettiği sahnede Doktor Posner, Bearing'e tıbbi geçmişi hakkında sorular sormaya başlar. Sorular ardardadır ve soğuk bir üslup taşımaktadır. Soruların ardından muayene aşamasına geçilir ve Doktor Posner Bearing'e uzanmasını söyler. Muayene masasına uzanan Bearing, Doktor Posner'in masanın ayaklıklarını kaldırmasıyla bir anda irkilir. İşlem öncesi Posner hastaya herhangi bir bilgi vermemiştir. Bearing'in işlemin sürecini ilişkin merakı endişeli bir yüz ifadesine dönüşmektedir. Bu sırada Posner, işlemde Hemşire Monahan'ın da bulunması gerektiğini hatırlar ve Bearing'i muayene masasında litotomi pozisyonunda yalnız bırakarak Monahan'ı aramak için dışarı çıkar. Bearing odada yalnız kalınca içinde bulunduğu durumla şöyle dalga geçer; "Keşke ona A verseymişim."

Bearing odada tek başına endişeli bir şekilde beklerken ve Donne'in ölümü karşısına alan şiiiryle kendini güçlü tutmaya çalışırken, Doktor Posner muayene eldiveni eline takılı bir şekilde koridorda çeşitli yerlere temas ederek Hemşire Monahan'ı aramaktadır.

Hemşire Monahan ile Doktor Posner odaya geldiklerinde Monahan sinirli bir ifadeyle "Onu neden böyle bıraktın?" diye sorar ve hastanın üzerini örter. Posner "Seni bulmak zorundaydım." diye cevap vererek eldivenini değiştirmeden muayene işlemini başlatır. Bu sırada Hemşire Monahan, Bearing'in rahatı için masa ayaklıklarını düzenlemektedir ve Bearing ile göz göze temas kurmaya özen gösterir. Muayene sırasında Posner eli ile Bearing'in vulvasını palpe eder ve bu sırada yeniden Bearing'in öğrencisi olduğundan bahsetmektedir. İşlem sırasında Bearing'in gerginliğinin artışı yüzüne yansır. Monahan tekrardan Bearing ile göz teması kurarak yanında olduğunu hissettirir. Posner işlemini bitirdikten sonra Bearing'e işlem hakkında bir açıklama yapmadan dışarı çıkar. Monahan Bearing'in elini tutarak muayene masasında doğrulmasına yardımcı olur. Monahan, Bearing'e sık sık dokunarak kendini iyi hissetmesine yardımcı olur.

Doktor Posner'in Bearing'i odada tek başına bırakması ve onun mahremiyetine önem vermemesi bir hemşire olarak Monahan'ı sınırlendirmiştir. Bunu Posner'e iletmesi, Bearing'in haklarına önem verdiğini de göstermektedir. Bu durum Bearing ile Monahan arasında güven ilişkisinin başlamasını da sağlar.

Filmin ilerleyen bölümlerinde Bearing'in acılar içinde yatağında uzandığı görülmektedir. Hemşire Monahan yanına gelir, omzunu okşayarak onu rahatlatmaya çalışmaktadır. Hemşire Monahan şefkat ve ilgi ile onunla konuşmaktadır.

Hemşire Monahan: Dr. Kelekian'ı aradık, buraya geliyor. Sana ilaç vereceğiz.

Bearing: Tanrım, çok sancım var. Çok sancım var.

Hemşire Monahan: Biliyorum. Gevşemeyi dene ve hiçbir şey düşünme. Ağrı kesicinin kontrolü sende olacak. Ufak düğmeli küçük bir pompa, üstüne sen basıyorsun ve ne kadar ilaç alacağını sen belirliyorsun. Çok basit ve kararı sen veriyorsun.

Bearing: Tamam.

Kelekian: Dr. Bearing. Monahan.

Hemşire Monahan: Hasta kontrollü analjezik gerekli artık. Sancılara dayanamıyor.

Kelekian: Dr. Bearing, sancınız var mı?

Bearing: İnanamıyorum.

Kelekian: Morfin verelim.

Hemşire Monahan: Hasta kontrolü için ne diyorsunuz? Daha tetikte olmalı.

Kelekian: Normalde evet. Onun durumunda hayır.

Diyalogda Hemşire Monahan'ın sorgulayan bir hemşire olduğu görülmektedir. Monahan, Bearing'in ağrı nedeniyle acı çektiğini görmüş, analjezikin uygulanması konusunda Doktora Kelekian'a önerisini sunmuştur.

'Wit' filminde Bearing, "kötü bir ölüm" süreci yaşamıştır (8). Filmin sonuna doğru Bearing kalbi durduğu zaman kendisine müdahale edilememesini istemiş ve Doktor Kelekian da bunu kabul etmiştir. Doktor Posner ve Hemşire Monahan da bu durumu bilmektedir. Ancak Doktor Posner, Bearing'in odasına gelip onun kalbinin atmadığını anladığında Posner, panik içinde Mavi Kod çağrısı vererek acil müdahale ekibini çağırır ve Bearing'in yatağının üzerine çıkarak ona kalp masajı uygular. Doktor Posner açık bir şekilde Bearing'in onurunu ve özerkliğini ihlal etmiş onun kararını tanımamıştır. Hemşire Monahan ise sert bir şekilde bu davranışın karşısında yer alır. Kod çağrısını duyup odaya gelen Hemşire Monahan büyük bir öfke içinde Bearing'in DNR (Do Not Resuscitate) olduğunu söyleyerek Posner'e bağırır ve Posner'i yataktan aşağı iter. Telefon ile kodu iptal eder. Bu sırada odaya giriş yapan Mavi Kod ekibini de büyük bir çaba ile durdurur.

Hemşire Monahan: Ne yapıyorsunuz?

Posner: Lanet kod.

Hemşire Monahan: O, DNR

Posner: Hayır, araştırma hastası.

Hemşire Monahan: Müdahale edilmeyecek. Kelekian talimat verdi, sen de oradaydın. Gözünle gördün!

Mavi kod ekibinin odadan ayrılmasının ardından Hemşire Monahan büyük bir saygı içinde Bearing'in üzerini örter, yatağını toplarlar. Bu sırada yardım için gelen Posner'i iki eliyle durdurarak ondan Bearing'e dokunmamasını yüzüne yansıyan büyük bir öfke ile ister. Hemşire Monahan'ın yüzündeki bu öfke insani duruşunun yanı sıra mesleki duruşunu da temsil etmektedir.

İnsani Değerlerden Yoksunlaşmış Bir Sağlık Filmdeki Sunumu

'Wit' filminin başlangıcında, Doktor Kelekian'ın Bearing'e kanser tanısını açıklama şekli ile insani değerlerden yoksun bir sağlık sistemi içine girilmektedir. Doktor Kelekian herhangi bir hazırlık süreci oluşturmadan, kişiyi rahatlatmadan, sıradan bir şey söyler gibi doğrudan Bearing'e kanser tanısını aldığını söyler. Bearing şok içinde kalır ve dinlemesini sürdürür.

Doktor Kelekian: Kanseriniz var. Bayan Bearing, sizde ilerlemiş metastatik over kanseri var.

Doktora Kelekian, tanının tedavisine yönelik açıklamada bulunarak konuşmasını sürdürür. Henüz tanısının şoku ile karşılaşmış olan Bearing, tedavi ve yan etkileri hakkında duydukları ile endişesinin giderek arttığı görülmektedir.

Doktor Kelekian: Yayılma gösteren epitel karsinomun en etkili tedavi yöntemi kemoterapidir. Yumurtalık bölgesinde başlamış üçüncü evreye gelmiş ve ilaçlarla müdahale edilemeyen durumlara yönelik deneysel bir ilaç bileşimi geliştiriyoruz. Tedavinin her kürü için hastaneye yatırılacaksınız. İlk sekiz kürün sonunda bir grup test daha yapılacak. Antineoplastik, dudaklardan anüse kadar sindirim sistemi ve saç folikülleri de dahil, pek çok bölgedeki sağlıklı hücreleri kaçınılmaz olarak etkileyecek. Daha zararlı yan etkilere dayanmanız için azminize güveneceğiz.

Doktora Kelekian, karşısında sessiz ve düşünceli bir şekilde bekleyen Bearing'i hasta pozisyonundan aynı zamanda bir araştırma nesnesi pozisyonuna taşır.

Doktora Kelekian: Ve bu araştırma, şu anki bilgilerimize önemli katkıda bulunacaktır.

Bu sözün ardından Kelekian çekmecesinden onay formunu çıkarır ve Bearing'in önüne koyar.

Doktora Kelekian: İşte onay formu... Kabul ediyorsanız şurayı, alt tarafı imzalayın.

Aldığı tanı ve zorlukları hakkında duydukları ile çok şaşırılmış olan Bearing bir anda önünde beliren onay formunu okuyamadan imzalar.

Filmde bu diyaloglarla örülmüş olan açılış sahnesinin yansıttığı mekanikleşmiş bir sağlık sisteminin yansımaları film boyunca devam etmektedir. Bearing, zorlu ve yorucu bir tedavi sürecine girmiştir. Tedavinin fiziksel yan etkileri, tedavi sürecinde yalnız oluşunun getirdiği sıkıntılar ve sürekli hastanede olması nedeniyle sosyal gereksinimlerinden yoksun kalması ona birçok yük oluşturmuştur. Bunun yanı sıra tedavisi için bulunduğu hastanede Bearing, bu yüklerini hafifletecek çok az desteğe sahiptir. Sağlık çalışanları iletişimi kapalı ve empatiden yoksun bir bakış açısına sahiptir.

Sağlık çalışanlarının iletişime kapalı yönü bir sahnede şöyle gösterilmiştir: Bearing'in odasına mesleğini seçemediğimiz bir sağlık çalışanı girer. Soğuk ve ilgisiz bir şekilde odaya bir şey bırakır ve çıkmak üzereyken Bearing "Merhaba, bugün nasılsınız?" diye sorar, sağlık çalışanı soğuk ve ilgisizce "İyiyim." der. Bunun ardından Bearing, kameraya konuşarak sağlık çalışanlarının iletişimini izleyiciye şöyle aktarır;

"Harika, harika. Ben aslında böyle merhabalaşmam. Gerçekten. Biraz daha resmi, daha mesafeli davranırım. Mesela 'Merhaba' derim. Ama buradaki selamlaşma kalıpları farklı, ben de sadece 'İyiyim' diyorum. Oysa kendimi nadiren iyi hissediyorum. Plastik leğene kusarken 'Nasılsınız' diye sordular. Her tarafım hortumla dolu dört saatlik operasyondan çıkarken sordular: 'Bugün nasılsınız?'. Öldükten sonra bile aynı soruyu soracaklar. Bunu kaçıracağım için biraz üzülüyorum."

Bearing'in tomografi salonuna geldiği sahnede de görevli kişinin iletişimi yine ilgisizdir. Görevli Bearing'e adını ve soyadını önündeki kağıda bakarak, göz teması olmaksızın sormaktadır. Bearing bu durumdan hoşnutsuzluğunu dalga geçerek iletir.

Görevli: İsim

Bearing: Lucy, Bedford Kontesi

Görevli: Listede yok

Bearing: Adım Vivian Bearing

Görevli bilgi aldıktan sonra işlem hakkında herhangi bir bilgi vermeksizin Bearing'e "Uzanın." der ve doktoru çağırılmaya gider. Burada da tomografi işlemi hasta rahatlatılmadan ve bilgi verilmeden başlatılır. Bearing işlemin başladığının farkına varınca küçük bir şok yaşar. İşlemin ardından Bearing'in yanına gelen görevli soğuk bir tavırla hastayı kaldırır.

Muayeneye gidiş sahnesinde de sağlık personeli bir kargo taşıyıcı gibi, herhangi bir bilgi vermeksizin Bearing'i tekerlekli sandalyede götürmektedir ve Röntgen salonunun olduğu koridorda bekleme alanındaki duvar kenarına bırakır ve yine konuşmadan ayrılır. Bearing bu süreçle şu sözle dalga geçmektedir: "Gösterilen ilgi ilk anda insanı şımartıyordu.". Röntgen çekimi için odaya girdiğinde Bearing'nden bilgi alan görevli de göz teması kurmadan, soğuk bir şekilde soru sormaktadır. Röntgen aşamasına geçildiğinde de yine aynı görevli herhangi bir bilgilendirme yapmadan ve Bearing'i rahatlatmadan işlemini gerçekleştirir.

Film boyunca Hemşire haricinde diğer sağlık çalışanlarının Bearing ile kurduğu ilgisiz ve duygusuz iletişim devam etmektedir. Bearing, bağırsak tıkanıklığının olup olmadığının anlaşılması için tekrar ultrasona götürülür. Ultrason birimindeki sağlık çalışanı her hangi bir göz teması kurmaksızın arkası dönük bir şekilde Bearing'e adını sorar, not defterine kayıt eder ve "Hemen dönerim." der. Bearing "Yemek saati mi?" diye sorar, sağlık çalışanı "Evet" yanıtını verir ve odadan çıkar. Bearing ultrason biriminde, tek başına sağlık çalışanının yemekten dönmelerini bekleyecektir. Bearing sağlık çalışanlarının bu davranışlarına alışmış görünmektedir.

Vizite sahnesinde birkaç tane doktor bir anda odaya girer. Grup lideri Doktor Kelekian'dır. Doktor Kelekian duygusuz bir şekilde selam verir. Doktor Posner ise ilgisiz bir şekilde Bearing'e "Bugün nasılsınız?" diye sorar. Bunun ardından izin almadan Bearing'in üzerini açar ve karın bölgesini palpe ederek meslektaşlarına hasta hakkında bilgi verir. Bu süreçte hiçbir doktor, Bearing ile göz teması kurmaz ve Bearing ile ilgilenmez. Tümörlü bölgeyi hissetmek için tüm doktorlar elleri ile Bearing'in karın bölgesini muayene etmeye başlarlar. Tüm doktorlar odadan çıkarken Doktor Kelekian, Posner'e "Bir teşekkür et." der. Posner de içten olmayan bir gülümseme ile "Teşekkür ederim Bearing. Çok yardımcı oldunuz." der ve odadan çıkar.

Filmde Bearing'i tektik için salona getiren görevli Bearing ile konuşmadan ve ona açıklama yapmadan onu bekleyeceği salonun koridoruna bırakıp yanından ayrılmaktadır. Bearing'in röntgenini çeken sağlık çalışanı onunla göz teması olmaksızın iletişim kurmakta ve ona umursamazca davranmaktadır. Hastanede tedavi süreci ve hasta-sağlık çalışanı ilişkisi bir mekanizmanın çarkları gibi hareket etmektedir. Doktorlar tarafından Bearing, bir hastalık konusu ve bir araştırma nesnesi olarak görülmektedir. Vizitelerde doktorlar Bearing'den bir birey olarak değil bir hastalık olarak bahsetmekte, Bearing'in genital bölgesini izin almadan açmakta, vücuduna onay almadan dokunmakta ve vizitenin ardından ona teşekkür etmeyi dahi unutmaktadırlar. Bearing'in duyguları, düşünceleri, geçmişi olan bir birey olduğu sadece Monahan tarafından fark edilmektedir.

Filmin bir sahnesinde Bearing kemoterapinin etkisiyle kusmaya başlar ve acı çektiği her halinden bellidir. Kusmasının ardından Bearing, Monahan'ı çağırır. Monahan içeri girince Bearing'in kustuğu miktarı ölçer. Bearing ile Monahan arasında kusulan miktarın ne kadar olduğuna dair şakalaşmalar olur. Hemşire Monahan yemek için bir şeyler isteyip istemediğini sorar. Dikkatle Bearing'e baktıktan sonra Hemşire Monahan, Bearing'in tedavi sürecinde yalnız olduğunu gözlemlemiştir. Bunu sorgulamak için Bearing'e sorar;

Hemşire Monahan: Burada tek başınıza iyi misiniz?

Bearing: Evet

Hemşire Monahan: Fazla ziyaretçiniz yok, değil mi?

Bearing: Aslına bakarsan hiç ziyaretçim yok.

Hemşire Monahan: Öyle tahmin etmiştim. Aramamı istediğiniz herhangi biri var mı?

Bearing: Gerekli değil. Ziyaretçi istemiyorum.

Hemşire Monahan: Peki. Bakın ne diyeceğim... Ara sıra gelip nasıl olduğunuza bakacağım. İyi olduğunuzu kontrol edeceğim. Bir şey isterseniz zili çalın yeter.

Bearing: Teşekkür ederim.

Hemşire Monahan: Tamam. Zili çalın yeter.

Konuşmanın sonunda Monahan, "Zili çalın yeter." sözünü söylerken Bearing'in yanına gelir ve koluna dokunur. Bearing kaygılı ve endişeli görünmektedir. Bu anda Hemşire Monahan'ın Bearing'i ne kadar önemsemekte olduğu, onu duygusal ve sosyal gereksinimleri olan bir bireyle olarak değerlendirdiği hissedilmektedir. Monahan, diğer sağlık çalışanlarının aksine Bearing'e şefkat ile yaklaşmakta ve onunla empati kurmaktadır. Ayrıca hasta ve ailesinin bir bütün olduğu da Henderson'un varsayımları arasında yer alır (30). Hemşire Monahan'ın Bearing'in yalnız olma durumunu önemseddiği filmde görülmektedir.

Filmin farklı bir sahnesinde de Monahan'ı bir koridordan içeri telaşlı bir şekilde giriş yaparken görürüz. Hızlı adımlarla koridorda ilerler ve gözleriyle Bearing'i arar. Bearing bekleme sandalyelerinden birine oturmuş, içine kapanık bir şekilde titremektedir. Monahan endişeli ve ilgili bir şekilde ve Bearing'in sırtını sıvazlayarak konuşmaya başlar. Monahan, Bearing'e sarılarak ve onu destekleyerek odaya götürür, ateşini kontrol eder.

Bearing: Ateş ve nötropeni

Hemşire Monahan: Tamam. Ne zaman başladı?

Bearing: Evde bir şeyler okuyordum. Kendimi kötü hissettim, titreme geldi. Ateş ve nötropeni. Gelmemi söylediler.

Hemşire Monahan: Doğru olanı yapmışsınız. Sizi kim getirdi?

Bearing: Taksi tuttum.

Hemşire Monahan: Yürüyebilir misiniz?

Bearing: Evet

Hemşire Monahan: Tamam, şurada biraz oturun. Posner'e çağrı bırakacağım, bu gece nöbetçi, size ilaç verebilir. İyi ki bu gece buradaydım. Sizi birazdan yatıracağım, tamam mı? Şöyle güzel, buzlu meyve suyu getiririm, olur mu?

Bearing: Işıklar. Evde bütün ışıkları açık bıraktım.

Hemşire Monahan: Endişelenmeyin. Hal olur.

Monahan'ın Bearing'e yönelik her hareketinde ona duyduğu saygı ve ilgi görülmektedir. Monahan, Bearing'i rahatlatmaya ve endişesini azaltmaya yönelik tavrını duygu ve davranışlarına yansıtır. Odaya giren Doktor Posner ise Monahan'ın hareketlerinin tam tersini sergiler. Uykulu bir halde soğuk ve ilgisiz bir şekilde Bearing'e "Nasılsınız?" diye sorar. Bu sırada Monahan, Bearing'e getirdiği içeceği içirmektedir. Doktor Posner, Monahan'a Bearing'in durumu ile ilgili birkaç soru sorar, Bearing'in izolasyona alınmasını söyler ve yine ilgisiz bir şekilde odadan çıkar. Monahan da ardından dışarı çıkar ve Posner'e seslenir. Monahan, Bearing için kötüye gidişi sezmiş gibidir ve bunu Doktor Posner ile paylaşmıştır. Doktor Posner ise Bearing'i araştırma konusu olarak görmeye devam etmektedir.

Hemşire Monahan: Bir sonraki kürde dozu azaltmak için Kelekian ile konuşsan iyi olur. Bu kadarını kaldıramaz.

Doktor Posner: Olmaz, dayanıklı biri, kaldırabilir. Tam doz. Laboratuardan sayımlar gelince beni uyarır.

Monahan'ın bu yaklaşımı Henderson'un hemşirelik tanımındaki 'bilinçsiz bilinci' ifadesini karşılar niteliktedir. Bearing, hem nötropenin etkisiyle sağlıklı düşünememekte hem de tedavi sürecine yönelik doktorlara güvenmek zorunda olması nedeniyle kendisine uygulanan girişimleri onaylamaktadır. Hemşire Monahan ise

Bearing'e yönelik uygulanan tam doz kemoterapinin uygun olmadığını düşünmekte ve bu konu hakkında bir şeylerin yapılmasını talep etmektedir.

Filmin sonlarında yer alan bir sahnede, bilincini kaybetmiş Bearing'in yatağında yatmaktadır ve Doktor Jason Posner ile Hemşire Monahan Bearing'in durumunu kontrol ederler. Bu sahnede, Monahan'ın Bearing'e karşı duyarlılığı yine ön plana çıkmaktadır.

Posner: Evet, büyük bir akademisyendi. Kucak dolusu kitap, makale yazdı. Her şeyin başıydı. Yoldan geçerken, etrafındakiler kenara çekilirdi. Hidrasyonu yükseltelim. Artık bir şey içemez, böbreklerini kurtarmaya çalışalım. Ona büyük saygı duyardım. Biyokimya departmanında bu kadar saygı duyduğum biri yok.

Hemşire Monahan: Ne vermek istersin, dekstroz mu?

Posner: Saline verelim. Muhteşem ders verirdi. Not yok, yersiz tek kelime bulamazdın. Etkileyiciydi. Gerçi birçok öğrenci nefret ediyordu.

Hemşire Monahan: Neden?

Posner: Şeker biri değildi.

Hemşire Posner: Burada da şekerlik yapmadı. Bayan Bearing, Jason'la birlikte buradayız. İdrar toplamak için kateter takacağız. Canınız yanmayacak, endişe etmeyin.

Posner: Seni duymuyor.

Hemşire Monahan: Böylesi hoşuma gidiyor.

Monahan, Bearing bilincini kaybetmiş olsa da onu hala bir birey olarak değerlendirmektedir. Ayrıca yapılan işlemleri de Bearing'e açıklamakta ve ona dokunmaktadır. Doktor Posner ise bu davranışı küçümsemektedir.

TARTIŞMA

Tartışma kısmında 'Wit' filmindeki Hemşire Monahan karakteri, Virginia Avenel Henderson'ın hemşirelik tanımı çerçevesinde 'Bilinçsiz bilinci olan hemşire', 'yaşama sevinci olarak hemşire' ve 'sözcü olarak hemşire' başlıklarında incelenecektir.

Bilinçsiz Bilinci Olarak Hemşire

Virginia Henderson, hemşireliğe yönelik varsayımlarını açık bir şekilde belirtmemiştir. Ancak yayınlarından varsayımlar çıkarılabilir. Hasta bağımsızlık kazanmak için yardıma gereksinim duyar. Hemşire hasta ya da sağlıklı bireye yardım eden özgün bir role sahiptir. Sağlık, insanın işlevselliği için temeldir. Sağlık bağımsızlığa ve dayanışmaya gereksinim duyar. Sağlığın yükseltilmesi, hemşireliğin önemli bir amacıdır. Hastalık, bireyin çevreyi kontrol etme yeteneği ile çatışabilir. Hemşire, bireyleri çevresel zarardan korumalıdır. Hemşire, gelenekleri ve dini uygulamaları bilmelidir. Profesyonel uygulama, kanıta dayalı bilgiden üretilir. Hemşire ve hasta, ister bağımsızlığı kazanma olsun ister huzurlu bir ölüm olsun, bir amaca yönelik her zaman birlikte çalışır. Hemşire sağlık ekibinin bir üyesidir ama diğer meslek gruplarından bağımsız fonksiyonlara sahiptir. Birey; güç, irade ve bilgiye sahip oldukça sağlığa erişebilecek ya da onu sürdürebilecektir (30).

Ivan Illich, 1976 yılında yayınladığı Sağlık Gaspı kitabında hastanelerin bilimsel narsizmin anıtlarına; mesleki önyargıların çağdışı olmuş somut tezahürlerine dönüştüğünden bahsetmektedir (19). Özellikle 1980'li yıllardan itibaren ekonomik bunalımların etkisiyle ortaya çıkan neoliberal politikalar sağlık alanını da etkilemiştir (35). Özel sektörün sağlık alanına girişi sağlık hizmetlerindeki ilişkileri mekanikleştirmiş, tedavi ve bakım hizmetlerini fabrika üretimine dönüştürmüştür. Tıbbın bir nesne üretim alanına dönüşmesi, beden de ticari bir meta olarak değerlendirilmesine neden olmuştur (36). Ayrıca hekimin teknik girişimi değerlerden arınmış

bir güç olma iddiasına evrilmiştir (37). Böylece tedavi etiği, araştırma etiği, sağlık çalışanı-hasta ilişkisi ve hasta hakları bozulmaya başlamıştır.

Filmdeki sağlık çalışanları Bearing ile profesyonel olmayan bir iletişim kurarlar, Bearing'i bir nesneye, bir hastalığa indirgerler. Sadece Hemşire Monahan, Bearing'e karşı farklı bir duruşa sahiptir. Monahan, Bearing'i önemsemekte, ona dokunmakta, onu bir birey olarak değerlendirmekte ve savunmaktadır. Hemşire Monahan'ın, Henderson'ın hasta-hemşire ilişkisinde hemşire için tanımladığı hasta için bir ikame, hastaya bir yardımcı, hasta ile ortak seviyelerini Bearing'e bakım verirken gerçekleştirdiği söylenebilir (38).

Yaşama Sevinci Olarak Hemşire

Filmin başlarında Doktor Kelekian Bearing'e ölümcül bir hastalığı olduğunu Bearing'i buna duruma hazırlamaksızın söylemektedir. "Kanseriniz var. Bayan Bearing, ilerlemiş metastatik yumurtalık kanseri oldunuz ". Doktor Kelekian gibi doktor Posner de, Bearing ile iletişiminde soğuk bir tavra sahiptir. Film boyunca Bearing ve doktorları arasındaki iletişim sorunları sürmektedir.

Henderson'a göre hemşire, "bireyin ihtiyaçlarını anlamak için hastanın tenine nüfus etmelidir." (27). Henderson'un varsayımları arasında bireyin aklının ve bedeninin ayırlamayacağı, bireyin psikolojik ve duygusal dengesinin sürdürülmesi gerektiği bulunmaktadır (30). Hemşire Monahan'ın bunu gerçekleştirdiği filmde çıkarılabilmektedir. Filmde ölüme doğru ilerlediği son sahnelerinde Bearing'in Monahan ile şakalaşması, beraber gülümsemeleri Bearing'in diğer sağlık çalışanları ile kuramadığı ilişkiyi Hemşire Monahan ile kurduğunu göstermektedir. Hemşire Monahan, Bearing'i bir hastalık türü olarak değil, bir organ olarak değil bir insan olarak görmektedir.

Sözcü Olarak Hemşire

Velioglu'na göre hemşirelik, insanı sağlık ve hastalıkta doğumundan ölümüne kadar geçen sürede anlamaya temellenmiştir (28). Uluslararası Hemşireler Birliği'ne göre ise hemşire bireye onur ve saygı çerçevesinde bakım vermelidir. Bu kapsamda Hemşirelerin dört temel sorumluluğu vardır: sağlığı geliştirmek, hastalıkları önlemek, sağlığı geri kazanmak ve acıyı hafifletmek (39). 'Wit' filminde Hemşire Monahan, Bearing'in sağlığını geri kazanması ve acısının hafiflemesi için hemşirelik bakımını verirken bir hasta olarak fonksiyonlarını bağımsızca gerçekleştiremeyen Bearing'in sözcüsü olmaktadır.

SONUÇ

Henderson'a göre bir hasta olarak birey çeşitli gereksinimlere sahiptir. Hemşire ise bireyin bu gereksinimlerini bağımsızca karşılayabilmesi için ona bakım verir. 'Wit' filmimde Hemşire Monahan karakterinde sunulan hemşirenin Virginia Avenel Henderson'un tanımladığı hemşirelik tanımına uygun olduğu görülmektedir. Monahan, Bearing'i çok yönlü değerlendirmekte ve onunla güçlü bir bağ kurmaktadır.

'Wit' filmindeki Hemşire Susie Monahan karakteri, Amerika'daki hemşire imajını da yansıtır görünmektedir. 'Wit' filminin bir Amerikan yapımı olması bir tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Filmdeki hemşire karakteri, Amerika'da yapılan mesleki dürüstlük ve etik araştırmasında 16 yıldır hemşirelerin neden birinci sırada yer aldıklarını gösterir niteliktedir. Bu araştırmaların sonucunda Amerikalıların yüzde 82'si hemşirelik etiğini 'çok yüksek' ya da 'yüksek' derece kategorilerinde görmektedirler (40). Virginia Henderson dahil birçok hemşirelik kuramcısının Amerika'dan çıkması, hemşireliğin bu ülkede gelişmiş olmasının bir göstergesidir.

Wit filminin hastalar ile empati kurma, iletişim kurma, duyarlılık geliştirme, palyatif bakım ve kendi sınırlarını tanımada sağlık bilimleri alanında eğitim gören öğrencilere faydalı olduğu belirtilmektedir (13, 14, 16). Film, öğrencilere sağlık hizmetlerinin biyo-psiko-sosyal-ruhsal yönleri ile ilgili inançlarını, değerlerini ve tutumlarını keşfetme fırsatı da vermektedir (15). Film hemşirelik öğrencilerine etik, bakım, iletişim, savunuculuk başlıklarını tartışmak için gösterilmesi gereken film arasındadır. Wit filmi hemşirelik öğrencilerine bir hastanın teşhisinden

ölüme yolculuğunu deneyimleme fırsatı vermektedir (11). Filmin orijinal hali olan tiyatral metnin drama olarak kullanılması da öğrencilerin empati ve merhamet ilişkisi kurma becerilerinin gelişmesinde etkili olacağı düşünülmektedir (12).

KAYNAKLAR

1. Görüş S, Bilgi N, Bayındır Korkut S. (2014). Hemşirelik eğitiminde simülasyon kullanımı. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2014;4(2):25-29.
2. Darbyshire D, Baker PA. Systematic review and thematic analysis of cinema in medical education. Med Humanit. 2012; 38: 28-33.
3. Wegner H. Teaching With Film. Indiana: Phi Delta Kappa, Bloomington, Ind. 1977.
4. Russell WB. Teaching social issues with film. United States of America: Information Age Publishing Inc. 2009.
5. Yakar HGİ. Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: Tarihsel bir değerlendirme. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;1(19): 21-36.
6. Keser I, Acar G. The impact of watching movies on the communication skills of nursing students: A pilot study from Turkey. International Archives of Nursing and Health Care. 2017;3(3):1-7.
7. Oh J, Kang J, De Gagne J.C. Learning concepts of cinenurducation: An integrative review. Nurse Education Today. 2012;32(8):914-919.
8. Rosenthal MS. Clinical ethics on film a guide for medical educators. Springer International Publishing. 2018. p.3-27. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-90374-3>.
9. Rimmon-Kenan S. Margaret Edson's Wit and the art of analogy. Penn State University Press. 2006;40(4): 346-356.
10. Lewis PR. The wisdom of Wit in the teaching of medical students and residents. Family Medicine. 2005;37(6):396-8.
11. Carpenter J, Stevenson B, Carson E. Creating a shared experience using movies in nursing education. Nurse Educator. 2008;33(3):103-104.
12. Deloney LA, Graham CJ. Developments: Wit: Using drama to teach first-year medical students about empathy and compassion. Teaching and Learning in Medicine. 2003;15(4): 247-251. https://doi.org/10.1207/S15328015TLM1504_06
13. Fieschi L, Burlon B, De Marinis MG. Teaching midwife students how to break bad news using the cinema: An Italian qualitative study. Nurse Educ Pract. 2015;15(2):141-7. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.01.008>
14. Klemenc-Ketis Z, Kersnik J. Using movies to teach professionalism to medical students. BMC Medical Education. 2011; 11(60): 1-5. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-11-60>
15. Ozcakir A, Bilgel N. Educating medical students about the personal meaning of terminal illness using the film, "Wit". Journal of Palliative Medicine. 2014;17(8):913-917. <https://doi.org/10.1089/jpm.2013.0462>
16. Saab BR, Usta J. Communicating with terminal patients: Lessons from "Wit" and students. Literature and the Arts in Medical Education. 2006. p.1-19.
17. Elliot ML. "It is not Wit, it is truth:" transcending the narrative bounds of professional and personal identity in life and in art. J Med Humanit. 2016;37:241-256.
18. Foster EA. A rigorous mind meets her yielding body: Intellectual life and meaning-making in Wit. Annals of Internal Medicine. 2007;147(5):353-356. <http://dx.doi.org/10.7326/0003-4819-147-5-200709040-00024>

19. Berg KE, Latin RW. Essentials of Research Methods in Health, Physical Education, Exercise Science and Recreation. 3rd ed. Philadelphia, PA: Lippincott, Williams & Wilkins. 2008. p.245-257.
20. Leedy PD, Ormrod JE. Practical Research: Planning and Design. 8th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill/Prentice Hall. 2005. p.139-154.
21. Neuendorf KA. The Content Analysis Guidebook. Thousand Oaks, CA: Sage. 2002. p.1-27.
22. Lune H, Berg BL. Qualitative Research Methods for the Social Sciences. Malaysia: Pearson Education Limited. 2017. p.181-201.
23. Edson M. Wit. 1st ed. United States: Farrar, Straus and Giroux. 1999.
24. 1999 Pulitzer Prizes. Pulitzer website. 2019. Erişim: <https://www.pulitzer.org/prize-winners-by-year/1999>. Erişim tarihi: 02.02.2019.
25. Nichols M (Director). Wit. Edson M (Writer). Thompson E, Lloyd C, Atkins E (Actors). Film. DVD. USA: HBO Studios. 2004.
26. Gordon SC, Touhy TA, Gesse T, Dombro M, Birnbach N. Twentieth-Century Nursing: Ernestine Wiedenbach, Virginia Henderson, and Lydia Hall's contributions to nursing theory and their use in practice. In Parker ME, Smith CE, eds. Nursing Theories and Nursing Practice. 3rd ed. United States of America: F. A. Davis Company. 2010. p.54-66.
27. Henderson V. The nature of nursing. American Journal of Nursing. 1964;64(8): 62-68.
28. Velioğlu P. Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar. 1.bs. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık. 2012.
29. Ahtisham Y, Jacoline S. Integrating nursing theory and process into practice; Virginia's Henderson Need Theory. International Journal of Caring Sciences. 2015;8(2): 443-450.
30. Masters K. Nursing Theories A Framework for Professional Practice. Jones & Berletto Learning: United States of America. 2015. p.35-49.
31. Fortin J. Human Needs and Nursing Theory. In Kim HS, Kollak I, eds. Nursing Theories Conceptual Philosophical Foundations. 2nd ed. Sheridan Books: United States of America. 2006. p.10-27.
32. Pokorny ME. Virginia Henderson. In Alligood MR, eds. Nursing Theorists And Their Work. 8th ed. United States of America: Elsevier Mosby. 2012. p.45-46.
33. Henderson V. (2006). The concept of nursing. Journal of Advanced Nursing. 2006;53(1): 21-34.
34. Bozkurt B. John Donne: Seçme Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 1994. p.19.
35. Aka A. Neoliberal Dönüşümün Sağlıkta İzdüşümleri: Temel Sağlık Aktörlerince Bu İzdüşümlerin Algılanma Biçimleri. Toplum ve Sosyal Hizmet. 2012;23(1): 167-185.
36. Sezgin D. Tıbbileştirilen Yaşam Bireyselleştirilen Sağlık. 1. bs. İstanbul: Ayrıntı Yayınları. 2011. p.47.
37. Illich I. Sağlıkın Gaspı. 2.bs. Ayrıntı Yayınları: İstanbul. 2011. p.40.
38. Henderson V. Textbook of the Principles and Practice of Nursing. 5th ed. New York: Macmillan. 1955.
39. International Council of Nurses. The ICN Code of Ethics For Nurses. Geneva, Switzerland. 2012.
40. Brenan M. "Nurses keep healthy lead as most honest, ethical profession". Gallup. 2017.